

Eleki Krónika 2001. október

Buszvárót létesítenek

A városi önkormányzat képviselő-testülete bizottságunknak 7 millió forintot szavazott meg az idei esztendőre. A korábbi álláspontunk szerint a keret jelentős részét lakossági hozzájárulással új utak építésére fordítjuk - tájékoztatta lapunkat Bakos Ferenc, a településfejlesztési bizottság elnöke. Az előzetes pályázati kiírása két újtelepi utca - Árpád, Thököly - felelt meg a kívánalmaknak, a háztartásonkénti hozzájárulás 40.000,- Ft volt. Az említett utcákban egyenként 210-210 méter hosszú, 3 méter széles betonburkolatú út valósul meg, a program gyakorlati kivitelezése valószínűleg október elején kezdődik. A településfejlesztési bizottság e programra 4 millió forintot fordít és az az elképzelése, hogy az utak építése közhasznú munkások bevonásával valósuljon meg. Az útépités mellett a bizottság ebben az évben 640.000.- Ft-ért egy korszerű fűnyíró gépet vásárolt. 2001-ben, illetve 2002-ben hat korszerű buszvárót létesítenek. A program első fele már az idén megvalósul; a három buszváró összköltsége több, mint 1 millió forint. Ezek elhelyezési pontjai: Újtelepen a Kétegyházi úton, a temető előtt, valamint a Gyulai úti Fenyő presszó előtt. Az idei pénzkeret fennmaradt részét járdaépítésre kívánja fordítani a településfejlesztési bizottság.

B.N.

Új tankonyhát avattak a középiskolában

Minden nappal közelebb kerülünk az Egyesült Európához. Ez a csatlakozás az előnyökön túl kötelezettségekkel is jár. Folyamatosan történnek az egyeztetések, a módosítások, hiszen az elvárásoknak meg kell felelni, például a minőségi munkának, a megfelelő munkamorál elsajátításával párosulva. Egyeseknek minden bizonnyal nem kis feladat lesz megfelelni ezeknek a kritériumoknak. A fiatalok a most szakmát, hivatást tanulók lépéselőnybe kerültek a szakterületen tevékenykedő idősebb kollégáikkal szemben. Egyrészt azért, mert könnyebben szakíthatnak az eddigi beidegződésekkel, másrészt a kívánalmaknak megfelelő intézményben és természetesen megfelelő módszerekkel készülhetnek fel a pályára. Az ezirányú törekvések is különféleképpen csapódnak le az egyes oktatási intézményekben, pl. a városunkban működő Mezőgazdasági és Ipari Középiskolában. Az ebbéli kritériumokat is figyelembe véve példamutató módon minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy a padjaiban tanulók felkészültek legyenek és megfeleljenek az elvárásoknak. Az elméleti oktatás minősége mellett a gyakorlati tudnivalók megszerzésére is megkülönböztetett figyelmet szentelnek. Az új tanévben új szakmát - gyorsítkeztető eladó - sajátíthatnak el a tanulók. Ehhez a kezdeményezéshez természetesen megfelelő körülményeket igyekeznek teremteni. E program részeként az igényeket kielégítő, korszerű új tankonyhát adtak át a közelmúltban. Az új tankonyha megvalósítását két eredményes pályázat - Oktatási Minisztérium és saját forrás - tette lehetővé, mintegy hatmillió forint értékben. A beruházással az intézményben immár két

korszerű konyha és a kisegítő létesítmény segíti az oktatás hatékonyságát. Az új tankönyv ünnepélyes átadásán a város egyes intézményeinek vezetői mellett részt vett Parádi András, az Országház rendezvény igazgatója, Tóth Imre, Sarkad város polgármestere, országgyűlési képviselő, térségi tanácsnok, Zahorán Hilda, a Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara osztályvezetője, valamint Kecskeméti János, városunk polgármestere. A Himnusz, majd pedig egy szavalat elhangzását követően Zámbo András, a Mezőgazdasági és Ipari Középiskola igazgatója üdvözölte a megjelenteket, majd beszéde elején utalt arra, hogy a meghívott vendégek az eddigi folyamatban több jelentősebb átadási ünnepségen is részt vehettek, mert az ország ezen részén ezek a beruházások értéke, jelentősége szinte felbecsülhetetlen. Ezt a beruházási programot egyébként egy beindult folyamat szerves részeként lehet értékelni, hiszen például az elmúlt esztendőben - pályázati és saját erőforrásból - 23 millió forintot költöttek fejlesztésre, korszerűsítésre. Ezek a kezdeményesek szavatolhatják az intézményben tervezett oktatási, nevelési program megvalósulását, az Európai Unió csatlakozás feltételeinek biztosítását. Számos hasonló intézmény jóformán még a működési költségeket sem tudja biztosítani, addig az eleki középiskola - a fentebb említett tényezőknek köszönhetően - a korábban jegyzett 300-as tanulói létszámát mára 7-800-ra módosította. Emellett komoly szerepet vállal a kistérségi régió felemelkedésében is.

Tóth Imre országgyűlési képviselő, megyei tanácsnok figyelmeztetett, hogy az Európai Unió kihívásokat nem lehet kikerülni, azoknak meg kell felelni. Minden egyes tagország a nemzeti értékeit viszi magával a "közös asztalhoz", ezen értékek lehetnek a fiatalok tudása vagy a magyar konyha. Ez a beruházás egyébként szolgálhatja az ország délkeleti részének felzárkózását is. Jó látni, hogy az eleki Mezőgazdasági és Ipari Középiskola és Diákotthonának jó gazdái vannak, ami példaértékkel bír. Zahorán Hilda, a Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara osztályvezetője egyfajta történelmi áttekintést adott az eleki intézményről, amelyet a hosszú távú gondolkodás, a több lábbon állás jellemez. A méltatások elhangzását követően ünnepélyesen - a nemzeti színű szalag átvágásával - átadták az új tankönyv rendeltetéseknek. A meghívott vendégeket ezután pazar, gazdagon elkészített, díszesen feldíszített svéd asztal kínálata várta.

B. N.

Mit jelent önnek az olvasás?

Tagadhatatlan: a könyv forgatása, vagyis az olvasás a műveltségi szint egyik értékmérője. Egyes szakemberek, elemzők szerint a technikai vívmányok - számítástechnika - jelentős mértékű előrehaladtával a klasszikus kultúrát képező könyv napjai meg vannak számlálva. Ez a feltételezés viszont még akkor sem nyer létjogosultságot, ha a gazdasági viszonyok, a kereseti lehetőségek megadják azt a kegyet, hogy minden földi halandó számítógépet vásárolhat. A számítógép egyébként sohasem adhatja meg azt a lelkiállapotot, amikor az ember egy mozgalmas, fáradt munkanap után lepihen, felkattintja az olvasólámpát, a házi könyvespolcra leemel egy kötetet - teljesen mindegy,

hogy lírát vagy prózát -, felüti azt és elmélyed a sorok között megbúvó gondolatok, élmények szférájában. Nem, erre teljesen képtelen a modernizáció. Az ideai esztendőt az Olvasás Évének nyilvánították. Megszólaltatott alanyainktól arra voltunk kíváncsiak, hogy életükben mit jelent a könyv, az olvasás.

Kardos Sándor, általános iskolai tanuló: - A könyv szeretete már egészen kis koromban a mesék varázslatos világától alakult ki bennem. Emlékszem, hogy végtelenül szerettem a meséket, közülük pedig elsősorban a Grimm mesék kötötték le a figyelmemet. Ezért természetesen amint megtanultam olvasni, azonnal a meséskönyveket böngésztem. Aztán a mesék birodalmát fokozatosan az állatvilág izgalmas, csodálatos atmoszférája váltotta fel. Ez a varázslat lényegében mind a mai napig tart. Nem tagadom, hogy a televízió is nagy hatással van rám, de megítélésem szerint ez nem csökkenti a könyv, olvasás iránti szeretetemet. Természetesen az évek előrehaladtával - most a hetedik osztályba járok - mind többet és többet kell tanulni, ez a folyamat pedig a szabadidőt kurtítja, de azért legalább heti egy alkalommal kényelembe helyeztem magam és o l v a s o k .

Pluhár Gábor, általános iskolai tanuló: - Ami a könyvet, magát az olvasást illeti, szerencsés helyzetben lévőnek tudhatom magam. Egyrészt azért, mert a házikönyvtár széles választékot biztosít az olvasni vágyónak, másrészt pedig azért, mert családom tagjai végtelenül szeretnek olvasni. A szórakozás, művelődés ezen válfaja aztán természetesen engem is megfogott, nagyon szeretek olvasni. Annak ellenére, hogy immár felső tagozatos vagyok, az olvasási szokásaim lényegében nem változtak, átlagosan heti három alkalommal egy-egy órát mélyedek el a könyvek élményvilágában. Ami a könyvek témakörét illeti: elsősorban a természetleírásokat, a hozzá kapcsolódó tudnivalókat, valamint a technika csodáit megörökítő köteteket részesítem előnybe. Legújabbanként V. Mazák és Z. Burian Az ember és elődei című munkáját olvasom, nagyon érdekes könyv, szívesen ajánlom mások figyelmébe is.

Kiss Henrietta: - Számomra az olvasás az ismereteim bővítését jelenti. Nagyon szeretem a lakberendezéssel, képzőművészetekkel kapcsolatos könyveket. Ezen kívül érdekelnek a pszichológiai témájú könyvek, jelenleg is egy ilyet olvasok, a címe: Erőleves a dolgozó léleknek. Azt hiszem szükség is van arra, hogy mindig valami újat ismerjek meg, mert egy könyvtárban akad olyan olvasó, aki valamilyen új dolog iránt érdeklődik - például: feng shui -, vagy éppen tanuló, aki a házi feladatát a legrészletesebben akarja kidolgozni, s bizony ilyenkor a lehető legrészletesebb irodalmat kell biztosítani számára. Ehhez viszont szükséges, hogy minden témakörben ismeretekkel rendelkezünk, ami csak úgy lehetséges, ha folyamatosan lépést tartunk az újdonságokkal. A tanév kezdetével rendszeresen látogatják intézményünket a tanulók, kötelező olvasmányokat keresnek, szorgalmi feladatokat oldanak meg, vagy éppen vetélkedőre készülnek. Tapasztalataim szerint az olvasók közül legtöbben tanulók. Sajnos az embereknek nem jut elegendő idő az olvasásra, mert a naponta ledolgozott munkájuk után általában otthon is valamilyen feladat várja őket. Ezért sokszor kikapcsolódásként tévét, videót néznek, de aki egyszer megszerette az olvasást, az tovább is adja a könyv iránti szeretetet, s fontos, hogy ezt az ember gyermekkorában megkapja. Így kaptam meg én is és így adom most tovább, a k e r e s z t f i a m n a k .

Kovács Gábor: - Nálam az olvasás intenzitása eléggé rapszodikus időszakonként követték egymást. Ennek oka igencsak prózai: a sport, azon belül pedig a labdarúgás

szeretete és üzése. Mondanom sem kell, hogy szabadidőm jelentős részét a sportpályán töltöttem, aztán pedig, amikor befejeztünk egy-egy rangadót, bizony alaposan elfáradtam, nem tudtam odafigyelni egy könyv tartalmára. És mégis: tizenéves koromban, egyéni indíttatásra elkezdtem olvasni az indiánok életét feldolgozó, valamint a kaladtörténeteket tartalmazó könyveket. Később, mikor már telítődtem az efféle témájú kötetekkel, egy rövid olvasási szünetet tartottam. Majd a huszas éveimben ismét megérintett az olvasás varázsa, elsősorban a fantasztikus történeteket felvonultató köteteket részesítettem előnybe. Abban az időszakban nagyon sokat olvastam, megkülönböztetett figyelmet szenteltem Lőrincz L. László munkásságának. Manapság már természetesen a kenyérkeresettel telnek napjaim, kőművesként dolgozom. A szakma sajátossága, hogy különösen tavaszi-nyári-kora őszi időszakban kell megfogni a munkát. Ezért az olvasás lényegében a Nemzeti Sport átolvasására korlátozódott. Családunkban egyébként a feleségem imád olvasni, számos esetben a televízió nézése helyett is könyvet vesz a kezébe, de kislányunk, Terike, aki most jár az általános iskola ötödik osztályába, ugyancsak könyvimádó. Gábor fiunk már inkább követi nyomdokaimat, a sportot részesíti

e l ő n y b e .

Nagyné Nádor Gabriella: - Hogy mit jelent számomra az olvasás? Nos, nagyon sokat, a legszívesebben minden szabadidőmet a szórakozás, művelődés ezen formájának szentelném. Az elmondottakkal azt hiszem egyértelműsítettem: nagyon szeretek olvasni. Természetesen - évfolyam- társaimhoz hasonlóan - engem is az úgynevezett pöttyös és csikos könyvek ragadtak meg először. Ezeket az ifjúsági regényeket, ha jól emlékszem, 13-14 éves koromban lapozgattam előszeretettel szüleim ajánlatára. Különösen a nyári vakációk jelentették az olvasás időszakát, akkor jószerevével reggeltől estig belemerültem a történetekbe. Ezt az időszakot Zilahy, Szilvássy könyvei váltották fel, majd pedig már főiskolásként elsősorban a történelmi jellegű kötetek felé vonzódtam. A könyvek olvasása egyébként nem csak az egyéni szórakozás igényét elégítette ki, de jó volt a párbeszédre, barátkozásra is, hiszen az elolvasott könyveket barátnőinknek ajánlottuk, illetve ők ajánlottak egy-egy jobb olvasmányt. Az előbbieken az olvasási szokásom fejezeteit ecseteltem. Természetesen engem is megfogtak a slágerkönyvek, előszeretettel olvastam Eric Kneit, Dymhia vagy Cusack történeteit. Ez utóbbtól a Megperzselt fa címűt például többször is elolvastam, de jó szórakozást nyújtottak Nemere István, valamint Daniel Steel kötetei is. A olvasásnál csupán egy a baj; ha egyszer elkezdek olvasni, csak nagyon nehezen tudom abbahagyni, ezért aztán főleg, csakúgy mint egykoron, a vakációk időszakában lapozgathatok intenzívebben, ekkor havonta két kötetet is elolvasok. Családunkban egyébként szempont, hogy gyermekekkel megszerettessük a könyvet, az olvasást, mindennap olvasnak. Természetesen a szülői példa is előttük van: a férjem például, ha jó történelmi vagy politikai témájú könyv kerül a kezébe, akkor (egy kis túlzással) egyszerre kiolvassa. Én pedig olvasási naplót vezetek, ezidáig három ilyen jellegű dokumentumot tartalmazó füzet telt meg, most a negyediket töltögetem. De természetesen az író-olvasó találkozókon is - ha csak tehetem - részt veszek, valamint a rádióban az irodalommal foglalkozó blokkokat is szívesen hallgatom. Végezetül egy kis csokor azokról, akik kedvenc alkotóim: Robin Cook, Stefan King, Hajnóczy Róza, Emile Zola, de az orosz klasszikusokat - Puskin, Dosztojevszki, Gorkij - is kedvelem. Mindebből a felsorolásból is kitűnhet, hogy a próza áll igazán közel a szívemhez, olykor-olykor szívesen elolvasok egy-egy költeményt, de azért a próza az igazi.

Tóbiás Éva, gimnáziumi tanuló: - Az olvasás kapcsán felmerülő gondolataimat ekképpen összegezhetem: az egész úgy kezdődött, hogy én az iskolában tanultam meg olvasni, ellentétben sok társammal, akiket erre már óvodás korukban megtanítottak a szülők. Így még volt időm kiélvezni az édesanyám által olvasott esti mesék és a képeskönyvek gyönyörűségeit. Aztán elsős koromban fordult egyet velem a világ. Már nem a mesekönyv képeihez kötöttem egy mesét, hanem a meséhez egy képet. Ha akartam, hosszú, rózsaszín ruhában láttam a királylányt máskor pedig kékben. Benedek Elek meséit a Kincskereső című folyóirat váltotta fel, benne Móra Ferenc és Janikovszky Éva írásaival, Weöres Sándor verseivel. Felső tagozatosként azután rátértem magam az igazi olvasmányokra. Jöttek a pöttyös és csíkos könyvek. Újra előkerült Janikovszky az Aranyesővel, megjelent Szabó Magda az Abigéllal, az Álarcosbállal. Együtt éltem át az első szerelmet Gergely Márta Szöszijével, akit végigkísértem három kötetten keresztül a felnőtté válás útján is. Fokozatosan rádöbbenem: jé, ezek a dolgok már mással is megtörténtek! Eljött a kötelező olvasmányok ideje is. Mint az emberek legtöbbszörének, nekem sem ezek a kedvenc olvasmányaim, de azért Baradlay Richárd elég mély nyomot hagyott bennem... Most már középiskolás éveimet - annak is a végét - koptatom, így elsősorban továbbtanulási elképzeléseimhez igazodva válogatom meg olvasmányaimat. A félreértések elkerülése végett: nem vaskos lexikonokat és szakkönyveket olvasok - persze ezeket is igénybe veszem -, hanem előtérbe kerültek az Élet és Tudomány és a Természetbúvár cikkei. A pihentetőbb órákat Robin Cook és Martha Taylor jelentik, de - és ezt nem szégyenlem - a pöttyösök és csíkosok még mindig ugyanolyan élményt nyújtanak. Hogy miért jó olvasni? És egyáltalán: miért vannak még olyan emberek, akik olvasnak, mikor ugyanazt megnézhetik filmen? Talán azért, mert szeretünk mások bőrébe bújni. Ez eddig benne van a filmben is. Ezután jön a fő dolog. Nem tudom mások hogy vannak vele, de én néhány oldalanként megállok, becsukom a könyvet, és elgondolom, hogy mi lenne, ha ... És itt a baj: érdekes lenne ezt egy moziban véghezvinni... Arról nem is szólva, hogy a könyv sokkal szabadabb gondolkodást tesz lehetővé. Ezen a téren próbálok egy egészséges egyensúlyt megtalálni. Ami csak filmen van azt megnézem, de az írott formában is létezőket először inkább elolvasom. Úgy érzem, hogy az olvasással teljes az életem. Nappal - ami így negyedik táján sokszor az éjszakába nyúlik - a tankönyvek világában élek, hasznos információkat gyűjtök. Ez az óriási mennyiségből adódóan nekem sem könnyű, de tudom, hogy ha mindezzel végeztem, este vár rám egy másik világ, melyben a második világháború utáni napfényben fürdő Budapesten vagy a téli Moszkvában csodálatos kalandokat élhetek át...

B.N.

“Minden cigány gyermek szemében ott van Isten áldása”

- idézte a Békés megyei ÁNTSZ doktornője abból az alkalomból, hogy az Eleki Cigány Kisebbségi Önkormányzat a maga közvetlen környezetében és a megyében tevékenykedő cigány kisebbségi önkormányzatok közéleti szakemberek képzésének előadója volt. A tavasszal kiírt pályázati lehetőségeket az elekiek kihasználták, mert szükségét látták, hogy a közéleti jártasság mennyire fontos lehet mind szervezetük, mind pedig a

megyében létező cigány kisebbségi önkormányzatok tevékenysége során, ehhez kapcsolódóan pedig a jó és egészséges együttműködések tekintetében. A pályázaton az elekiek 150 ezer Ft-ot nyertek. A megtervezett tréning 12 hónapra /havi egy-egy alkalomra/ készített tematikát, az elnyert összeg nagysága végül is 3 alkalomra tette lehetővé azok megtartását. Ennek értelmében az első alkalommal /szeptember 14-én/ az azon résztvevő települések képviselői egymás megismerésének, a helyi gondok, problémák feltárásának szentelték az időt.

A következő alkalommal /szeptember 21-én/ Drágos József, az Eleki Cigány Kisebbségi Önkormányzat vezetőjének köszöntőjét követően a Békés megyei ÁNTSZ munkatársa előadásában a cigány kisebbség egészségügyi állapotáról beszélt, mely kiterjed az anya- és gyermekvédelemre, a csecsemőgondozásra, az általános- és középiskolás korúak körében folytatott felvilágosító tevékenységre, a felnőttek részére szervezett szűrővizsgálati programokra, tájékoztatásokra, de szinte az egész élet időtartamát jellemző, azok szakaszait meghatározó egészségügyi problémákra. Szó esett a hozzászólásokban a lakás- és életkörülményekről, a hátrányos, esetenként halmozottan hátrányos helyzetű, sokgyermekes családok nehézségeiről, az iskoláztatási problémákról, a fogamzásgátlás gondjairól és lehetőségeiről, a gyermek-munkavégzésről, a nagyon fiatalon, szinte gyermekkorban elkezdett dohányzásról, alkoholfogyasztásról, ugyanakkor hangot adott azon tapasztalatának is, hogy ez nem csak a cigányságot jellemző jelenség!

Előadását követően a jelenlévők a mindennapokon, közvetlenül megélt és tapasztalt gondjaikról beszéltek, tettek fel kérdéseket, majd az előadó kérésére együttműködési szerződést írtak alá.

Örvendetes, hogy a tréning során szinte mindvégig jelen voltak az eleki, leginkább érintett iskolák /román általános iskola részéről Papp János, a mezőgazdasági és ipari középiskola részéről pedig Zámbo András/ igazgatói, akik a problémákat valós életközben érzékelik, hiszen az általuk irányított tanintézményekben sok a cigány tanuló. Az is kiderült azonban, hogy a cigány tanulókat - hasonlóan a más nemzeti kisebbséghez tartozókhöz - sem tartják nyilván származásuk szerint, így teljes képet arányukat illetően nem tudnak adni. Megállapításuk szerint a beiskolázás után a kapcsolatteremtés -tartás útja: az iskola, a kisebbségi önkormányzat, majd a család szoros együttműködésének fokozatain keresztül valósulhat meg, ám ez oda s vissza kölcsönösséget feltételez.

Többek adtak azon véleményüknek hangot, hogy sok szülő a részére kiutalt gyermekvédelmi támogatást nem feltétlenül a gyermekek jobb ellátására, körülményeik javítására használja fel /sokaknál beépül a családi költségvetésbe, amelyek nem feltétlenül szolgálják a gyermekek érdekeit, szükségleteit/, ami ellen a megoldás talán az lehetne, hogy a kiutalt összeget egyenesen a napköziknek kellene utalni, így biztosítva azt, hogy a gyermekek legalább az étkezést naponta tisztességes mennyiségben és minőségben megkaphassák. Szóltak arról, hogy az iskolák tapasztalata szerint a kollégiumokban elhelyezett tanulók tanulmányi eredményei jobbak, számokban kifejezhető eredményeket hoz.

Az egyik hozzászóló szavá tette, hogy míg sok tanult, képzett cigány ember nem tud elhelyezkedni, addig - tapasztalatai szerint - képzetlen, más nemzetiséghez vagy a többségi nemzethez tartozó igen. Fontosnak vélte, hogy a legkülönbözőbb támogatások,

pályázatok igénybe vételével a cigány gyermeket is részesíteni kellene országjáró kirándulásokban, hogy ők is láthassák pl. Ópusztaszer, a Parlamentet, a Balatont vagy a Kékest, s egyéb országos nevezetességeket, mely által a hazához való kötődésük erősödhet. Szóba jött még a munkaügyi központok által meghirdetett tanfolyamok problémája, melyek valójában nem adják meg az ígért szakmát, csupán időhúzásra jók. Ezt követően Topa Sándorné az eleki cigányság történetéről, régvolt és mai kultúrájáról beszélt. Mondandójában kiemelte mindazon tényezőket, amelyek mind a régmúltban, mint pedig napjainkban megkülönböztették az eleki cigányságot az egyéb településen élőtől. Ezek történelmi gyökerei mintegy 150-200 évre nyúlnak vissza, s kedvezően befolyásolták az itt élő cigányok életét. A többnemzetiségű kisváros lakóinak együttélése formálja, alakítja ma is Elek Város kultúráját, a település életét. A különböző nemzetiségek folklórja, hagyomány- és szokásköre, egymásra hatása szintén ember- és jellemformáló tényező - hangsúlyozta. Az eleki cigányság elsősorban kiváló zenészeket, évtizedeken át jó néptáncosokat adott a településnek, mindmáig hatnak, különösképpen a helyi román folklór megteremtésében, annak művelésében. A szeptember 28-ai közéleti jártasságot elősegítő tréningen is igen jeles előadók működtek közre: Tóth Imre országgyűlési képviselő, Sarkad Város polgármestere, Árgyelán György, a Megyei Közgyűlés Nemzetiségi és Etnikai Kisebbségi Bizottság elnöke, az Elek Város "Reibel Mihály" Művelődési Központ igazgatója, Kecskés Róbertné, az Eleki Védőnői Szolgálat vezetője, Kecskeméti János, Elek Város polgármestere, iskolák igazgatói, népművelők, kisebbségi önkormányzatok és egyéb közéleti emberek.

Tóth Imre elismerését fejezte ki a helyi és a cigány kisebbségi önkormányzat jó együttműködését illetően. Helyeselné a távolabbi jövőben kétkamarás parlament létrehozását, ugyanakkor hiányérzetének adott hangot amiatt, hogy a megyei önkormányzatban nincs cigány képviselő. Megítélése szerint sok baj abban gyökerezik, hogy a cigányság önmagában sem egységes, ez a pártokhoz való tartozásukban is megnyilvánul. Vallási hovatartozásukban már nagyobb a közös jellemző, hiszen zömmel a római katolikus vallást gyakorolják. A parlamenti képviselő elmondta, hogy mind az iparban, mint a mezőgazdaságban olyan munkahelyek szűntek meg elsősorban, melyek a cigánylakosságot hozták elsősorban lehetetlen helyzetbe. Megtudhatták, hogy hazánkban 7 régió létesül /a Dunántúlon három, a Tiszán innen négy/. A Dél-Alföld vonatkozásában a 44-es gyorsforgalmi út megvalósulásáért harcol a Parlamentben. A jelenleg meglévő /5/ határátkelő fejlődik, a forgalom a térségben a 44-es út korszerűsítésével és a növényvédő állomás létesítésével 3500 jármű forgalmával növekedhet. Az egészségügy kérdéskörét illetően a képviselő úr elmondta, hogy a megyei kórházban jelenleg mintegy 2.100 fő dolgozik. Gyula versenyképes a békéscsabai kórházzal, közbenjárásával a gyulai jelentős támogatáshoz jutott. Békéscsabáról viszont /a repülőtér adottságai miatt/ a repülőgépes mentés feltételeinek megteremtése van folyamatban.

A hallgatóság kérdéseinek megválaszolását követően Kecskés Róbertné a védőnői szolgálat munkájáról tartott ismertetőt. Taglalta a védőnők feladatát, az iskola-szülő-gyermek kapcsolatrendszer fontosságát, az egészséges táplálkozás, az ápolás, a nő- és anyavédelem, a munkanélküliség, a lakás gondok, a korai szenvedélybetegségek kialakulása, a sok helyen és területen tetten érhető babonák, hiedelmek, a kuruzslás, a fogamzásgátlás, a védőoltások, a rákszűrés, az abortusz, a

szexuális élet korai megkezdésének kérdésköreit. A felsoroltakból kitűnik, hogy szinte egy ember egész életét felölelte előadása, melyet a résztvevők igencsak értékelték. Árgyelán György a hajdani népfőiskolai tevékenységgel kezdte előadását, majd rátért annak jelentőségére, hogy a hazánkban élő kisebbségek - köztük természetesen a cigányság is - a saját maguk sorsát és annak irányítását vehette kezébe a rendszerváltozás után. Nagyjából erre az időre tehető a kisebbségi székházak, közösségi házak létrejötte, melyek bázisául szolgálnak legjellemzőbb tevékenységükhöz. Megítélése szerint három irányzat indult meg, amely meghatározó lehet:

- asszimiláció /egybeolvadás/,
- integráció /megőrződés, de egyben elfogadás is/,
- szegregáció /elkülönülés/.

Ezek közül lehetett /kellett/ választania valamennyi kisebbségnek. Árgyelán úr megítélése szerint a jelenben és a jövőben is a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok lesznek a cigányság közéleti központjai, ahová gondjaikkal legelőször fordulhatnak a hozzájuk tartozó emberek. A jelenlegi tréning lényegét abban látja, hogy a közéleti képzés /emberképzés/ során a fiatalok és idősebbek egymás mellett - ugyanakkor egymás után - a folyamatosságot biztosítják. A tréning folytatását feltétlenül fontosnak tartja. Mindezeket követően a megyei kisebbségi bizottság munkájáról beszélt. Az előadásokat követően Drágos József összefoglalót tartott, melyben azonban helyt kaptak még a résztvevők véleményei, előre mutató szándékú észrevétele is, pl:

- Mit tartottak legfontosabbnak a képzésen résztvevők?
- Szükségét látják-e a folytatásnak?
- Miről értekezni legszívesebben a jövőben?
- A pályázatokon való részvételek fontossága,
- A cigányság képviselőjének jelentősége, részvétele a megyei közgyűlésben, illetve a parlamentben,
- A cigányság összefogása, egymás közötti békeség és egyetértés szükségessége,
- A meghívott - országos, megyei áttekintéssel bíró - előadók távolmaradásának kérdése,
- A cigányság - mint politikai tényező - a következő választásokon való megjelenése, egységes hovatartozásának jelentősége.

A tréningen megjelentek egyöntetűen abban foglaltak állást, hogy az ilyen jellegű képzéseket folytatni kell, hasznosságuk vitathatatlan, mindenképpen okos, jó célt szolgál, a cigányság beilleszkedését, felemelkedését biztosíthatja, szolgálhatja a jövőben. Az Eleken megrendezett tréning résztvevői: Lökösháza, Mezőgyán, Kétegyháza, Elek, Sarkad, Szarvas, Kőtegyán, Doboz települések cigány /roma/ kisebbségi önkormányzatai.

T.R.K.

Elhangoztak a "Kedvenceim"

2001. október 8-án az Oktatási és Kulturális Bizottság, valamint a "Könyv, Könyvtár, Műveltség" Alapítvány támogatásának köszönhetően megrendezésre került a Városi Könyvtárban az az irodalmi est, ami a "Kedvenceim" címet kapta. S hogy kinek a kedvencei hangoztak el? Úgy gondolom, hogy a színművésznő, Felkai Eszter - aki Jászai Mari-, Déryné-díjas, és legutóbb megkapta a "Békés Megyéért" kitüntetést -

legkedvesebb versei mindnyájunk szívéhez közel álltak. Mint például Karinthy Frigyes: Előszó, William Shakespeare: LXXV. Szonett, vagy Juhász Gyula: Szerelem című verse. A szervezés során meghívást kaptak az iskolák, a Szociális Otthon, az Idősek Otthona, a pedagógusok és minden kedves versszerető, irodalom iránt érdeklődő ember. Könyvtárunk olvasótermében 20 érdeklődő figyelte s csodálta a színésznőt, aki annyi lelkesedéssel, átérzéssel s tiszta szívből adta elő a verseket. Külön kérésre elszavalta Illyés Gyula egy nehéz versét, melynek címe: "Bartók" s ezzel nagyon nagy örömet szerzett egy kedves pedagógusnak. Az est végén lehetőség nyílt arra, hogy a megjelent vendégek kívánságára egy-egy általuk választott verset előadjon a színművésznő. Nagyon örülünk annak, hogy Békés megyének ilyen csodálatos tehetségű színésznője eljött hozzánk, s ilyen felejthetetlen élményben részesített bennünket.

Kiss Henrietta

Magyarország egy napja - Millenniumi körkép

A Magyar Művelődési Intézet Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz Országos Szövetsége /Budapest/ 2001-ben egy érdekes könyvet jelentetett meg ezen a címen 120 oldal terjedelemben. Az előszóból megtudhatjuk, hogy a kiadványt megjelentető szövetség /MAFOSZ/ 2000. január 1-jén olyan programot hirdetett meg, amelyhez bárki csatlakozhatott életkortól, lakóhelytől, foglalkozástól függetlenül, akik vállalkoztak arra, hogy fényképezőgéppel megörökítik a millenniumi eseményeket, külön kiemelve augusztus 20-át, illetve a millenniumi év hétköznapjait. Így létrejött egy hatalmas gyűjtemény, amely tízezer felvételtől áll, ami tulajdonképpen egy vizuális naptárnak is tekinthető. Ez az album /összesen 469 kép/ azért is tekinthető rendhagyónak, mert a szervezők arra kérték a fotósokat, hogy ne kizárólag csak az ünnepeket, illetve a közismert személyiségeket örökítsék meg, hanem minden egyéb mást is, amelyet fontosnak tartanak szűkebb hazájukban, lakóhelyükön. Így kerülve a hivatalosságot, valóban jó felvételek készültek, amelyek hűen kifejezik például a millenniumi Magyarország ünnepeit és hétköznapjait az ott lakók szemével. A kiadvány értékét az is emeli, hogy az ország több száz fotósa, az ország különböző részéből élt ezzel a szép lehetőséggel. Békés megyéből például a következő települések szerepelnek: Békéscsaba - divatbemutató, Csabacsüd - söröző, egyháztörténeti kiállítás, Dévaványa /összesen öt kép / -: fiatal tűzok, Gyomaendrőd /négy kép/ -például: pancsoló, Kétsoprony /három kép/ - például: csordaterelés, Szabadkígyós: hűsítő fagylalt, Gyula: tűzijáték, Vésztő-Mágor - solt-monostor romjai, illetve végül, de nem utolsósorban meg kell említenünk munkatársunk, Méry Rudolf munkáját is: Elek - A kenyér megáldása református szertartás szerint /128.kép/. /Ezt most a Krónikában mi is közöljük./ A fotóalbum megjelenésével egy időben megtekinthető volt egy kiállítás is Budapesten, amit egy országjáró körút is követni fog. Végül a képek egy közgyűjteménybe kerülnek majd, ahol a kutatók rendelkezésére fognak állni. Büszkéek lehetünk arra is, hogy a kötetben szereplő tíz Békés megyei település /az összesen 75-ből/ egyike Elek. A kiadványt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma /milyen jó, hogy ilyen is van

Magyarországon!// is támogatta.

Rapajkó Tibor

Szent Gelléltre emlékezve

A szegedi Katolikus Ifjúsági Alapítvány szervezésében, hagyományos jelleggel, a szegedi Dómban és környékén Szent Gellért Ifjúsági Találkozót tartottak, amelyen ugyancsak hagyományos jelleggel az eleki római katolikus egyházközséget egy csoport fiatal képviselte. Az idei rendezvény a temesváriak részvételének köszönhetően nemzetközivé terebélyesedett, nemesedett. A kezdeményezés mottója volt: "ti kiszáradt csontvázak, halljátok az Úr szavát!... Nézzétek, éltető lehetetet adok elétek, és megelevenedtek!" (Ez 37, 3-4)

A program fél 10-kor kezdődött. A szervezők üdvözlő szavait követően Gyulay Endre, megyéspüspök osztotta meg gondolatait a fiatalsággal. Beszédében a szegedi nagy tiszai árvíz és az emberi szenvedélyeket állította párhuzamba. Mint utalt rá, a tiszai árvíz rombolását nem lehetett megakadályozni, a természeti katasztrófa egy pillanat alatt tönkretette az emberi javakat. De ugyanezt teszik az emberi szenvedélyek is: önző érdeket, gorombaságot, rombolást. Az árvíz és az emberek hamar rájöttek az újjáépítés eredményes nyitójára: az egymás közötti szeretet hamarabb felszámolja a gondokat, fájdalmakat. Az emberi gyarlóság is káoszt okoz maga körül, még szerencse, hogy a bajban feleszmél az emberi méltóság. Összefogással rendet teremthet, apró örömforrásokkal felépítheti a kultúra, a művészet házáat, várát. Az emberi összefogás tehát kulcsszó a bajban. Gyulay Endre megyéspüspök beszédét követően a találkozó résztvevői kisebb csoportban folytatták a foglalkozásokat. A témakörök érdekesek, aktuálisak voltak, többek között szó volt önmagunk megtalálása a művészetek segítségével, az önismeretről, vereségeinkről és feltámadásainkról, kimozdulás a mélypontról, az élet kereséséről, a függőségektől való megszabadulásról, az önmagunkkal történő m e g b é k é l é s r ő l .

A komoly figyelmet kívánó, mozgással párosuló csoportmunka után igencsak megéhezett az ifjúság, és végtelenül jólesett az ebéd. A tunyaságnak azonban nem volt helye ezen a napon, az ebéd utáni pihenést közös tánc helyettesítette. A délutáni órákban az országos, de nem erős a jelző, ha azt mondjuk a világhírnévre szert tevő Dévai Nagy Kamilla és az általa irányított, támogatott Krónikásének Zeneiskola növendékeinek egy kisebb csoportja lépett "közönség" elé. És itt álljunk meg egy pillanatra: a Krónikásének Zeneiskola növendékei közül mindössze hárman magyarországiak, a többiek vajdaságiak, akik a művészeti iskola elvégzése után visszatérnek szülőhelyeikre, és mintegy küldetés-szerepet is vállalva, elsősorban azon munkálkodnak, hogy fényt vigyenek a nemzeti kisebbségben élők sokszor gyötrelmes, fájdalmas mindennapjaiba. Egyébként az előadás párját ritkító volt, egyszerűen fenomenális: a zenei műsorblokk után bűnbánati liturgiát tartottak, majd Gyulay Endre megyéspüspök mutatott be szentmisét. Ezt követően ismét a vidámságé volt a főszerep: a táncház keretében az Ördöngös Zenekar csalta elő a táncmozgás alapelemeit. A találkozón résztvevő elekiek közül Weber Krisztinát kérték meg arra, hogy olvasóink

számára összegezze a tapasztaltakat. Wéber Krisztina egyebek mellett elmondta, hogy elsősorban a programok tetszettek a legjobban, azok keltették a legmélyebb benyomásokat. Azért, mert változatosak voltak, korosztályra szabottak, és a különféle tematikájú beszélgetések közül lehetett választani. Krisztina megítélése szerint minden fiatal találhatott magának olyan témát, amelyről egyrészt szívesen hallgatott előadást, másrészt pedig az előadást követő kiscsoportos foglalkozásokon beszélgethettek el a fiatalok egymás között. Természetesen ezeken a programokon az előadó is részt vett és a fiatalok részéről felmerülő kérdésekre válaszolt. A kötöttebb témák mellett az úgynevezett szabadprogramok is tetszést váltott ki a résztvevők körében, nem beszélve arról, hogy a rendezvények magas fokú szervezetségről tettek tanúbizonyságot. Az ifjúsági találkozóval kapcsolatban leszögezhető; jó volt látni a sok embert, akik egyazon cél érdekében jöttek össze, és ez a cél nemes gesztusokat takart.

- audi -

Tanulni vagy megélni ?

Ezt a kérdést minden évben számos család teszi fel magának az iskolakezdés előtt, mert bizony a mindennapos megélhetés kerül veszélybe szeptembertől. Főleg azon családoknál, ahol egyszerre több kis nebulóról van szó. Nálunk is egyre nagyobb mértékben üti fel a fejét a munkanélküliség. A többségi társadalomhoz képest a romák között különösen nagy százalékban. Hátrányos helyzetükből adódóan iskolázottsági szintjük igen alacsony, és ez nagy problémát jelent az elhelyezkedésben. Munkahely nélkül pedig az anyagi helyzetük elég szűkös. Alkalmi munkából sokan próbálják meg kompenzálni kiadásaikat, de sajnos ezek a munkák nem hosszú életűek. Az iskolakezdés minden esztendőben egyre több család számára azonos az anyagi csóddal. Megszokott gyakorlattá vált, hogy a pénztárcánk erejéhez mérten igyekeztünk felmérni: hol mit lehet olcsóbban beszerezni? A tanszerek, füzetcsomagok katonás rendben sorakoztak a polcokon, ízléses, esztétikus látványt nyújtva. Az eladó hölgyek udvariasak, készségesek voltak, mindenkinek segítettek. A vevők először az árakat mustrálták. Felvillanó tekintetek, csodálkozó pillantások kísérték a kiírt számokat. Mi ér ezen ennyit? Az árképzés titkait a felnőtt sem tudhatja. Az állami költségvetésből minden kisdíák támogatást kapott tankönyvei kifizetéséhez. Azok a családok, akik gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, egyszeri juttatást kaptak iskolás gyermekük után. Ezen felül az önkormányzat beiskolázási segélyt adott a rászorult gyermekeknek. Ez nagy segítség volt, de még így is sok-sok ezresben mérhető a családok terhe.

Több éves tapasztalatom szerint minden szeptember a családok számára egy rossz álom, melyből nehezen térnek magukhoz. Legtöbb esetben az apa semmilyen jövedelemmel nem rendelkezik. Az anya gyeseből, a gyerekek után járó családi pótlékból és gyermekvédelmi támogatásból élnek. Ez az összeg sajnos eleve kevés, de ebből még rengeteg a fizetnivaló. Az apa legtöbbször alkalmi és idényjellegű munkából szerzett pénzzel tudja néha kiegészíteni a kasszát. A gyermekek beiskolázását minden évben, még

ha nehezen is, megoldják. De továbbtanulásra a nagyobb gyerekeknek már nem futja. Így jobb híján eljárnak az apjukkal, ha van munka. De gyakran elgondolkodom azon, hogy hogyan is állják meg a helyüket iskolai végzettség nélkül. Hát igen, pénz nélkül nincs tanulás, tanulás nélkül pedig nincs munkahely. És persze munka nélkül megélni szinte lehetetlen. Azok a roma családok, amelyek eljutnak odáig, hogy felsőbb iskolába tudják iratni gyermeküket, szintén nagy anyagi terhet vesznek magukra. Hiszen ott még nagyobb a felszereltségi követelmény. A szülők nagyon komolyan veszik a beiskolázást, még ha az igen nagy anyagi teher is számukra. A baj évközben jelentkezik. Ha betelik egy füzet, vagy ha elfogy a ceruza, toll vagy bármilyen felszerelés, nehezen megy az utánpótlás. Sajnos sokszor el se jut a szülőkhöz, hogy hiányzik valami, ugyanis a gyerekek nem tájékoztatják őket. Másrészt pedig a diákok nem igazán becsülik meg szüleik erőfeszítését. Föl sem fogják, hogy mennyi pénzt költenek rájuk. A pedagógusok arra nevelik gyermekeinket, hogy becsüljék meg dolgaikat, tanuljanak rendesen, mert így tudják leghelyesebben szüleiknek megköszönni azt az áldozatos munkát, amit értük tesznek. Azt hiszem ezzel sokan egyetértünk. Mi szülők is próbáljuk meg gyermekeinket a leghelyesebben nevelni, hiszen ez nem mindig pénzkérdés. És továbbra is minden évben eljön a szeptember, ránézünk kisdíákjainkra és reményteli szívvel próbáljuk meg találgatni: vajon mi lesz belőletek, gyerekek?!

Drágos József, az Eleki Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke

Irodalmi sarok

Rovatszerkesztő:

Bernát

Nándor

Az értékek közöttünk élnek, csak fel kell kutatni őket. Ez a feltérképezés egyáltalán nem könnyű feladat. A véletlenek azonban sokszor az ember segítségére sietnek. A közelmúltban velem is egy ilyen eset történt: közvetett úton-módon értesülhettem arról, hogy Horváth Tímea, a gyulai Munkácsy Mihály Középiskola és Szakmunkásképző második osztályos tanulója a Művészeti Olimpia versíró kategóriájában jelentős, megkülönböztetett eredményeket jegyezhetett. A hír vételét követően személyesen is meggyőződhettem: Tímea határozott léptekkel halad az egyébként igen rázós, de kristálykövel kirakott művészeti úton. Ehhez kívánunk neki sok szerencsét, sikert, örömeket és kitartást! Horváth Tímeával való beszélgetésünk során többek között megtudhattam: 1997-ben 12 éves korában írta meg első versét. Sajnos az alapötletet a jugoszláviai polgárháború véres eseményei szolgáltatták, a televízióban felvonuló tényfeltáró képsorok: a szegénység, a lélek nyomora és természetesen a halál. Akkor Tímea tollából egy vers született. Aztán fél éves szünet. Az érdeklődési kört, bár nehéz meghatározni, behatárolni, három csoportba lehet sorolni: szerelem, a halál örök idők misztikus, felfoghatatlan gondolata, valamint a gyermekversek. Tavaly, 2000-ben, Tímea versei Ambrus Sándor Budapesten élő íróhoz kerültek, aki további munkára bízta Tímeát. A későbbiekben egy kötet kiadásában gondolkodik Tímea, hiszen az anyagi támogatókra lenne szükség. Tímea

egyébként nem csak versírással foglalkozik, de aktív, lelkes tagja az Eleki Római Katolikus Egyházközség keretén belül működő Forrás nevű színjátszó csoportnak is, ahol rendezői, darabírói és szereplői feladatokat lát el. Mint említettük, Tímeának mintegy 700 költeménye van, a rangsorolásuk, tudjuk, végtelenül nehéz, hálátlan feladat, hiszen az ember úgy van valamennyivel, mint édesanya a gyermekeivel, mindannyian kedvesek a számára, mégis arra kértük Tímeát, hogy válasszon ki három verset, az Eleki Krónika olvasónak, ami végül is megtörtént. Íme:

Horváth

Tímea:

Anya

mond...

Anya	mond:	“Mért	forog	a	Föld!”
Miért	van	kék	és		zöld?
Miért	van	az	égen		csillag?
A	csillagnak	fénye	miért		van?
Miért	süt	a	Nap		nappal?
S	miért		nem		éjszaka?
Miért	vágyik	a	gyermek	az	édesanyja
					karjába?”

Ne

engedj

el

Két	kézzel		kapaszkodom		beléd.
El		ne			engedj!
Két	lábammal		kapaszkodom		beléd.
El		ne			engedj!
Szájammal	beszélnék,		de	csak	tátogom
El		ne			engedj!
Fogj		meg			kérlek.
El		ne			engedj!
Már		repülök,			szálllok.
Erősen	nem		fogtál		engem
El		ne			engedj!
Már	lebegek		a		sötétben
Pedig	mennyire		kértelek,		hogy
El		ne			engedj!

V i s z l á t

Most itt ülök, és az ablakon nézek ki.
 Most minden olyan nyugodt körülöttem.
 Csak a szomrúfűz mozdítja meg levelét egy kis szellőre.
 A madarak alacsonyan szállnak,
 Szinte a porban mászkálnak.
 A legyek is csípnek. Lehet, hogy eső lesz.
 Bízom benne, a földnek szüksége van rá,
 Hogy új virág nyíljon a száraz föld nyomán.
 Most, ahogy itt gondolkodom,
 Hirtelen valami megzavar.
 Nagyot dörren az ég,
 És már esik is az eső, zuhog.
 A földől friss port ver az üdítő csapadék.
 A legyek elbújnak, a fecskék elszállnak
 De az életem itt marad és én csak szenvedek tovább.
 Egyszer majd a kaszás rám sújt, és végem lesz már.
 Elbúcsúzom a legyektől, a fecskéktől, a nagy fűztől és az esőcseppektől.
 Viszlát világ!
 Viszlát világ!

Ki volt gróf Wenckheim Szeráf Ferenc Lipót?

Ennek a kérdésnek a felvetésére azért van szükségünk, mert már egy korábbi írásunkban foglalkoztunk ezzel a témával /Jámborság és a vallásosság növekedéséért. |n: Hírhozó. Elek-Kétegyháza,1993. június 25./, de azóta szerencsére újabb adatokhoz jutottunk. Ehhez kapcsolódóan egy érdekes, szép könyvet tudunk ajánlani minden, történelem iránt érdeklődőnek: Hankó József: Két évszázad a Wenckheim családdal. Gyula, 2000.264 o. Hankó könyvének különös értékét az adja, hogy ilyen témában nem sok modern szellemű összefoglalás jelent meg. Mivel a szerző főleg életrajzokon keresztül mutatja be a Wenckheimék történetét, de bizonyos értelemben a jelenét is, rendkívül sok rajzot, fényképet találhat az olvasó a kötetben, így szembesülhetnek mai megyénk sorsát egykoron meghatározóival.

A kiadvány név szerint csak egyszer említi Eleket a család birtokviszonyait tárgyaló fejezetben. Ezek szerint az eleki birtok 1878-ban örökség útján került gróf Wenckheim Frigyes tulajdonába, aminek a nagysága 1215 hold /729 ha/ volt. Ebből csak 14 hold volt a legelő és csak 4 hold az erdő, a többi pedig szántó, ahol búzát, zabot, árpát termeltek, a terményt pedig a kigyósi magtárban tárolták. /Most csak érdekességképpen felsoroljuk, hol voltak birtokaik a megye, de az ország egyik leggazdagabb családjának: Székudvar - ma Románia, Szőlős, Lébényszentmiklós, Póstelek, Borossebes - ma Románia, Kigyós, az eleki a legkisebb birtokuk volt!/
 Most pedig térjünk vissza egy kicsit részletesebben Elekre, illetve menjünk vissza az időben is! Az Eleki Római Katolikus Templom falán ma is található egy latin nyelvű tábla, amelynek a tartalmilag hű magyar fordítása imígyen szól: “Ezt a templomot /a régi

után/ Wenckheim Ferenc birodalmi és magyar királyi kamarás, valamint titkár, illetve a község kegyura állíttatta a nagyobb jámborság és vallásosság növekedéséért az Úr 1818. é v é b e n . ”

A tábla avatásának évében gróf Wenckheim Szeráf Ferenc Lipót 33 éves volt /1785. május. 22-én született/, és a gyulai vár mellett az eleki, dobozi és a vésztői uradalom birtokosa. Ő már beleszületett az egykori Harruckern-birtokba, hisz az első Wenckheim egyik fia volt. Házasság révén jutottak a férfiágon kihalt szintén német, illetve osztrák Harruckern-vagyonhoz. Mint ahogy a táblán szereplő felsorolásból is kiderül, Elek egykori kegyura nagyon elfoglalt ember lehetett. A Hankó-féle könyvből azonban korábbi ismereteinket is kiegészíthetjük: Szeráf Ferenc Lipót tanulmányai befejezése után Békés vármegye tiszteletbeli aljegyzője is volt, majd Bécs következett, utána gazdaszszenvédelye miatt Gyulára /a birtok központja itt volt/ költözött, ahol minden idejét uradalma rendbetartásának és gyermekei: József - csak ő született Gyulán -, Károly, Antal, Rudolf nevelésének szentelte. Nem sokáig élvezhette a boldog családi életet, hisz 1838. március 13-án Bécsben 53 éves korában meghalt, ott is temették el. A gyulai római katolikus templomban csak egy magyar nyelvű emléktábla található. A felesége, gróf Pálffy Borbála csak jóval később követte őt. /75 évesen, 1862. február 7-én halt meg./

Már a rómaiak is tudták: Nomen est omen. Ez szerintünk gróf Wenckheim Szeráf Ferenc Lipótra is igaz, hisz az első keresztnéve, a héber-német eredetű /Seraph/, és ami magyarul tündöklőt, nemest jelent. Ő olyan valaki lehetett, akinek egy bizonyos idő után többet jelentett a család, mint “holmi” méltóság. Ez az életfilozófia ma is példaértékű lehet, szemben a manapság sokak által “istenített” szélsőséges liberalizmussal szemben! A róla készült művészi rajz is egy meglehetősen boldog ember benyomását kelti. Mintha róla írta volna ezeket a gyönyörű sorokat Berzsenyi: “Van kies szőlőm, van arany kalással / Biztató földem: szeretett Szabadság / Lakja hajlékom. Kegyes istenimtől / Kérjek-e többet?/ Osztályrészem. részlet,1799 körül /

Ha ezen írásunkkal sikerült felkeltenünk az érdeklődést a Weinckheimről, akkor célunkat elértük.

Rapajkó Tibor

Egy elfelejtett könyvről

/Radnai Mikes: A dombegyházi Attila-hagyomány új megvilágításban. Békéscsaba, 1981. 250 o. /

20 évvel ezelőtt egy érdekes könyvet jelentetett meg a TIT /Tudományos Ismeretterjesztő Társulat/ Békés megyei szervezete. Akkor még nem volt az annyira általános, hogy olyan könyv jelenjék meg, amely nem fogadja el a hivatalos irányvonalat, illetve olyant, amely a hun-magyar rokonság mellett törjön lándzsát, sőt ennek Békés megyei vonatkozásait emelje ki. /A hivatalos történettudomány ma sem fogadja el ezt az elméletet./ A szerző arra a megállapításra jutott, Attilát valószínűleg a mai Dombegyháza területén temették el. Szerinte a hunok fővárosa vagy a mai Gyula területén volt, vagy pedig Battonyán. /Ezeket manapság még a legendák szintjén sem szokták emlegetni, igaz

például, hogy Battonyán erről az iskolában tanulnak! /Azt is el kell mondanunk, hogy mindezeketől függetlenül illik tudni ezekről a régi dolgokról, hisz a történelmi emlékezethez a mondák és a legendák is hozzátartoznak, a magyar millennium /2000-2001/ idején pedig különösen. Ez kézirat gyanánt megjelentetett könyv az elekiek számára tartogat meglepetéseket, hisz a szerző, Radnai Mikes /Reisz Miksa/ valószínűleg Eleken született, itt is temették el 1973-ban. Mi nem találtuk meg az eleki plébánián az anyakönyvekben az adatait. Érdekes, hogy a könyv előszavában nem említették meg német származását, illetve foglalkozását sem.

Egy közeli rokonától a következő információkhoz jutottunk: 1946-ban nem tartózkodott Eleken, így "megúsza" például a kiűzetést is. Korábban papnak tanult, de nem szentelték fel. /Lelkileg nem tudott teljesen felkészülni!/ 1945 után Békéscsabán dolgozott valószínűleg hivatalnokként, nyugdíjasként pedig visszatért Elekre. A mai Bajcsy-Zsilinszky utcában lakott. Nagyon különös, zárkózott ember volt, nem nősült meg, családot nem alapított. Ma sajnos kevesen ismerik ezt a jó értelemben vett amatőr történészt! Hogy ez ne így legyen a továbbiakban, ezért íródott ez az ismertető. Forrásértékűnek tekinthetjük Radnai Mikes ezen, a könyben olvasható visszaemlékezését: "Eleken ma is élő hagyomány szerint - amit édesanyámtól is hallottam gyermekkoromban, - az 1725-ben /pontosan: 1724-ben/ betelepült elekiek egy vízfolyás két oldalán építették fel házaikat. A Lökősházát Gyulával összekötő főutcával párhuzamosan haladó és azzal szomszédos Bajcsy-Zsilinszky utca mai felszíne kb. 2-3 méteres feltöltés eredménye, mint azt édesapámtól hallottam, aki gyerekkorában maga is részt vett a feltöltési munkálatokban." Vagyis még az 1800-as évek közepén is élő vízfolyás vágta ketté Eleket észak-déli irányban, amely elérte a mai Kétegyházát és Békéscsabát is, és ami miatt például még egy kis fahidat is építeni kellett az egykori elekieknek! /Lásd a festményről készült fotót!/ Ennek az ôsfolyónak a medrében /a feltöltés után/ halad például ma a Békéscsabát Kétegyházával összekötő vasútvonal is. A szerző szerint ez a vízfolyás a Kakasszéki-ér Kút völgy-elágazása lehetett.

Gondoljunk néha arra is, hogy kb. 150 évvel ezelőtt ôsfolyó kötötte össze Eleket például Gyulával és Békéscsabával.

Rapajkó Tibor

Sportversenyre készülnek

Mentálhigiénés csoportunk életében személyi változás történt, egyik dolgozónk megvált tőlünk, ketten pedig - egy teljes és egy félállású munkakörben - érkeztek, mindezzel együtt továbbra is színes, gazdag elfoglaltságot igyekszünk biztosítani lakóink számára - tudatta az Eleki Krónikával Ungur Bernadett, a Szociális Otthon mentálhigiénés csoport vezetője.

A közelmúltban a Napsugár lakóotthon lakói háromnapos dánfoki üdülésen vettek részt. Emellett most tartották meg a hagyományokon nyugvó szüreti bált is az intézményben. Külön-külön rendezvényt tartottak a Semmelweis, illetve a Béke utcai otthon lakói

részére. Az ideai megmozduláson új játékos elemekkel gazdagították az egyébként is színvonalas programot. A Vas megyei Sajtókálon országos jellegű kulturális és sportrendezvényt tartottak a szociális intézmények részvételével. Ezen a seregszemlén elsősorban azok vehettek részt, akik Fekete István Hu című munkájának egy részletét örökítették meg rajzban. Az eleki színeket négy lakó képviselte, akik elsősorban a sportversenyeken alkottak maradandót, így lengőtekében, célbadobásban és kötélhúzásban első, tollaslabdában második, asztaliteniszben pedig harmadik helyezést szereztek. Ha már asztalitenisznél tartunk: a Szociális Otthonban jól sikerült házbajnokságot rendeztek. Egyébként a Vas megyei rendezvény három napig tartott, így lehetőség nyílt a környék nevezetességeinek - többek között a kőszegi vár, a patikamúzeum, Bükkfürdő - megismerésére. Az eleki Szociális Otthon szervezésében október végén a körösladányi és a mezőkovácsházi hasonló jellegű intézmények részvételével sportprogramot tartanak a sportcsarnokban. Az intézménnyel kapcsolatos információ még, hogy napvilágot látott a Rólunk szól hírmondó legújabb száma. A lapban többek között beszámolnak a lakók balatonszemesi, dánfoki nyaralásáról, a mindennapi élet történéseiről, az intézmény egyes programjairól. A kiadványban egy rejtvény is található, a helyesen megfejtők között a legszerencsésebb ajándékban részesül.

- b -